

ΤΟΥ ΑΛΕΚΟΥ ΡΑΠΤΗ, [Ηπειρωτικός Αγώ ν, 28.1.2017](#)

Ο ταγματάρχης Γκούσταβ Βίλλυ Χάφρανεκ (Gustav Willy Havranek) υπήρξε ο υπεύθυνος γερμανός αξιωματικός που έδωσε τις κατευθυντήριες οδηγίες στα Γιάννενα, για τον εκτοπισμό των μελών της Εβραϊκής Κοινότητας Ιωαννίνων, εκείνη την τραγική ημέρα, στις 25 Μαρτίου 1944.

Παρόλα αυτά, αρκετά χρόνια αργότερα, μετά το πέρας του πολέμου, σε μια σειρά ανακρίσεων που διενήργησε η γερμανική εισαγγελική αρχή της Βρέμης το 1968, ο Χάφρανεκ αρνήθηκε τα πάντα και δήλωσε αθώος.

Ο φάκελος της ανάκρισης περιέχεται στο βιβλίο του γερμανού ιστορικού Christoph Schminck Gustavus «Μνήμες κατοχής II». Στο ανακριτικό υλικό ο «κατηγορούμενος» γερμανός αξιωματικός αναφέρει: «...Από το 1943 ήμουνα ταγματάρχης της Αστυνομίας. Αυτόν τον βαθμό είχα και στα Γιάννενα. Κύριο καθήκον μου ήταν να λειτουργώ ως συνδετικός κρίκος μεταξύ της Βέρμαχτ και της Ελληνικής Αστυνομίας... Θα ήθελα να πω ότι κύριο μέλημά μου ήταν να διατηρώ μέσω του ασυρμάτου τις επαφές ανάμεσα στη Βέρμαχτ και την Ελληνική Αστυνομία...

Θυμάμαι την «επιχείρηση Εβραίοι» στα Γιάννενα. Κατά την γνώμη μου διεξήχθη τον Μάρτιο του 1944, γιατί έφτασα στα Γιάννενα μόλις στα μέσα Φεβρουαρίου του ίδιου έτους. Το βράδυ της παραμονής αυτής της «μετοίκησης των Εβραίων», ανώτεροι διοικητές των SS και της Αστυνομίας από την Αθήνα, επικοινωνήσαν μέσω ασυρμάτου μαζί μας... Κατόπιν ειδοποιήθηκε από εμένα η Ελληνική Χωροφυλακή η οποία θα ήταν υπεύθυνη για την εφαρμογή των μέτρων.

Ενημέρωσα την Ελληνική Χωροφυλακή σχετικά με αυτά που έπρεπε ακριβώς να κάνει και ότι η Βέρμαχτ θα διέθετε τα μεταφορικά μέσα, όπως μου είχαν πει με το ραδιοτηλεγράφημα. Όλα ήταν με τάξη κατανεμημένα...

Οι διοικητές των εμπλεκόμενων μονάδων, δηλαδή της Βέρμαχτ, της Μυστικής Στρατονομίας, της Γερμανικής Χωροφυλακής και της Ελληνικής Αστυνομίας, ήταν οι ίδιοι οι

υπεύθυνοι για τις δραστηριότητές τους...

Διαταγές μπορούσα να δώσω μόνο στον διοικητή της Ελληνικής Αστυνομίας και στα μέλη της Χωροφυλακής, όπως περιέγραφα πιο πάνω. Η διεξαγωγή της επιχείρησης βρισκόταν στα χέρια της Ελληνικής Αστυνομίας, συγκεκριμένα της Χωροφυλακής. Είχαν λάβει τις διαταγές ήδη την νύχτα, έτσι ώστε τα ξημερώματα να ξεκινήσει η «επιχείρηση Εβραίοι»...

Η «επιχείρηση μετοίκησης» διεξήχθη τελείως ομαλά. Οι Εβραίοι συγκεντρώθηκαν και μεταφέρθηκαν με φορτηγά προς τη Λάρισα... Όταν ερωτώμαι, αν ήξερα τι έμελλε να συμβεί, με τους εκτοπισμένους Εβραίους, απαντώ ότι δεν είχα ιδέα.

Μέχρι σήμερα δεν ήξερα που μεταφέρθηκαν οι Εβραίοι. Σήμερα για πρώτη φορά ακούω ότι οι Εβραίοι μεταφέρθηκαν στο Άουσβιτς και ότι περίπου το 90% από αυτούς βρήκαν τον θάνατο στους θαλάμους αερίων...

Όσα είπα είναι αληθή. Δεν έχω να επιρρίψω τίποτα στον εαυτό μου. Διάβασα ο ίδιος την κατάθεση και την βρήκα σωστή».

Γκούσταβ Βίλλυ Χάφρανεκ.

(Gustav Willy Havranek).

Η έγγραφη αυτή άρνηση του γερμανού ταγματάρχη Χάφρανεκ, αναδεικνύει, με ανάγλυφο τρόπο, σημαντικές πτυχές του Ολοκαυτώματος που συχνά με έμμεσο ή άμεσο τρόπο, έχουν παραβλεφθεί κατά καιρούς μετά τον τερματισμό του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Σημαντική, όμως, πτυχή που φωτίζεται με άπλετο φως, εσχάτως, στα τραγικά εκείνα γεγονότα, είναι και η απίστευτη συνεργασία της Ελληνικής Χωροφυλακής Ιωαννίνων με τους γερμανούς ναζί και, όπως αναφέρει ο Χάφρανεκ στην κατάθεση του, «όλα ήταν με τάξη κατανεμημένα», υπονοώντας την αμέριστη συνεργασία αμφοτέρων.

Ο γερμανός αυτός αξιωματικός αποτελεί έναν από τους δεκάδες χιλιάδες συνηθισμένους Γερμανούς, οι οποίοι μεταμορφώθηκαν σε γενοκτόνους, εξολοθρεύοντας στην διάρκεια του Ολοκαυτώματος έξι εκατομμύρια Εβραίους.

Η ερμηνεία του Ολοκαυτώματος αποτελεί μέχρι και σήμερα το κεντρικό πρόβλημα της διανοήσης, προκειμένου να κατανοήσει τη Γερμανία, αρχίζοντας από την εποχή της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης για να φθάσει μέχρι και τη ναζιστική περίοδο.

Το Ολοκαύτωμα των Εβραίων στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου αποτελεί την εφαρμοσμένη ναζιστική βαρβαρότητα, αφού έλαβε χώρα στα χρόνια του πολέμου (1941-1945) και στο δικό του κανόνα αποτελεί το εντελώς ξεχωριστό γεγονός, που υπερβαίνει τους κανόνες και τα πλαίσια του πολέμου.

Είναι γνωστοί οι παράγοντες που διαμόρφωσαν το συνολικό ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο οι γερμανοί ναζί διέπραξαν τις μαζικές δολοφονίες, καθώς οι παράγοντες αυτοί καθόρισαν τις μεθόδους και την εμβέλεια της «Τελικής Λύσης» του Ολοκαυτώματος, μέσα στο γενικό κλίμα της «γερμανικής εποχής», που διευκόλυνε την πορεία προς την εξόντωση.

Σημαντικός παράγοντας σ' αυτή την ιδεολογική πόλωση, ήταν και το δίπτυχο εθνικισμός και αντι-μαρξισμός (αργότερα αντι-μπολσεβικισμός), που αναδύθηκε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και γιγαντώθηκε μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και στα χρόνια του Μεσοπολέμου.

Στον Μεσοπόλεμο, το μεγαλύτερο μέρος του γερμανικού πληθυσμού είχε πλήρη επίγνωση της ολοένα αυξανόμενης σκληρότητας των αντιεβραϊκών μέτρων με ελάχιστες σημειούμενες αντιδράσεις.

Μετά την εκστρατεία κατά της Σοβιετικής Ένωσης, όταν είχε πια αποφασισθεί η πλήρης εξόντωση των Εβραίων από το γερμανικό ναζιστικό Ράιχ, εκατοντάδες χιλιάδες «απλοί ένοστολοι γερμανοί πολίτες» εκτός από την ναζιστική ελίτ (SS, SD και στελέχη του ναζιστικού κόμματος), συμμετείχαν ενεργά στις δολοφονίες αμάχων.

Στην πραγματικότητα δε διέφεραν καθόλου από άλλους χιλιάδες «απλούς» Αυστριακούς, Ρουμάνους, Ουκρανούς, Λιθουανούς και άλλους Ευρωπαίους πολίτες, που έγιναν και αυτοί, με τη σειρά τους, πρόθυμοι χειριστές της ναζιστικής πολεμικής μηχανής.

Όλοι αυτοί «οι απλοί πολίτες» διέπραξαν γενοκτονικές πράξεις ή συνέβαλαν με τον τρόπο τους υπό την αιγίδα της ναζιστικής ελίτ, έχοντας ως κοινό παρονομαστή το γεγονός ότι όλοι τους ήταν Γερμανοί.

Το Ολοκαύτωμα αποτέλεσε την καθοριστική έκφραση του ναζισμού, αλλά όχι μόνο αυτού. Αποτελέσε ουσιαστικά και το χαρακτηριστικό γνώρισμα της γερμανικής κοινωνίας, κατά τη διάρκεια του ναζιστικού καθεστώτος.

Όλοι οι κομβικοί τομείς της κοινωνίας διαβρώθηκαν από την ναζιστική αντιεβραϊκή πολιτική, αρχίζοντας από την οικονομία και την κοινωνική ζωή, φθάνοντας έως τον πολιτισμό και την πολιτική.

Καμία ανάλυση της συμπεριφοράς, της κατανόησης ή του χαρακτήρα της γερμανικής κοινωνίας, δεν μπορεί να επιτευχθεί, εάν δεν τεθεί στο επίκεντρο του, ο διωγμός και η εξόντωση των Εβραίων.

Από τις αρχικές φάσεις διαδικασίας εξόντωσης του ναζιστικού προγράμματος, μέχρι και την απόλυτη «Τελική Λύση», στην τερατώδη δολοφονία εκατομμυρίων συνανθρώπων μας, συνέβαλαν εκατοντάδες χιλιάδες γερμανοί, διαχειριζόμενοι στυγνά και απάνθρωπα το τεράστιο σύστημα της ανθρώπινης υποδούλωσης, όπως αυτή εκφράστηκε στα ναζιστικά στρατόπεδα θανάτου.

Έχουν περάσει 72 χρόνια από τότε και ο καιρός των μαρτύρων και των επιζώντων, που σημάδεψαν μια ολόκληρη εποχή, αρχίζει να φτάνει στο τέλος του. Ένας- ένας αυτοί οι επιζώντες, οι ελάχιστοι εναπομείναντες εν ζωή, φεύγουν από κοντά μας, έχοντας μιλήσει άλλοι λιγότερο και άλλοι περισσότερο για αυτή την βιωματική τραγωδία του Ολοκαυτώματος.

Είναι πλέον πραγματικότητα ότι το Ολοκαύτωμα δεν είναι μόνο η συλλογική συνείδηση των Εβραίων, αλλά και όλων των ευρωπαϊκών λαών που βίωσαν τη ναζιστική βαρβαρότητα, αλλά και των λαών όλου του κόσμου.

Η συνολική αποτίμηση του Ολοκαυτώματος αποτυπώνεται μέσα από τις σκέψεις του μεγάλου ιστορικού Γεχούντα Μπάουερ, που αναφέρει: «Πολλά εκατομμύρια θύματα εξαφανίστηκαν κι έγιναν καπνός στα κρεματόρια, δεν υπάρχουν νεκροταφεία για να κάνει κανείς τα μνημόσυνα. Οφείλουμε να βρούμε άλλους τρόπους να πενθούμε, δίχως τους οποίους οι επιζώντες και οι απόγονοι τους, δεν θα βρουν ποτέ την γαλήνη. Οφείλουμε να εντάξουμε το Ολοκαύτωμα στη ζωή, στο παρόν και στο μέλλον, για να του δώσουμε το νόημα που δεν είχε όταν συνέβη».

Πηγή: [Ηπειρωτικός Αγώ ν, 28.1.2017](#)